

KASVATUSMATERIAALEJA VARHAISKASVATUKSEEN JA ALKUOPETUKSEEN

USKONTOJEN JA KATSOMUSTEN MONINAISUUS

Dialogiharjoitteiden yhteydessä on hyvä muistaa, että jokaisella ihmisellä, niin uskonnollisella kuin ei-uskonnollisellakin, on arvoja ja katsomuksia joiden pohjalta suunnistaa elämässä. Katsomuksia ei tulisi nähdä ainoastaan uskomuksellisina tai filosofisina järjestelminä, vaan osana ihmisten käyttäytymistä, elämysmaailmaa ja identiteettiä. Uskonnot eivät ole monoliittisiä rakenteita, vaan ajan ja kulttuurin mukana muuttuvia yhteisöllisen ja yksilöllisen tason elettyjä todellisuuksia. Tämän ymmärtäminen lisää uskontojen lukutaitoa, mikä on yksi keskeisimmistä taidoista oikeudenmukaisen ja rauhanomaisen maailman rakentamisessa. Vuorovaikutteisessa kohtaamisessa voidaan tehdä näkyväksi paitsi uskontojen ja katsomusten välinen myös uskontojen ja katsomusten sisäinen moninaisuus. Uskontodialogi ei ole ainoastaan tiedon vaihtamista. Se antaa valmiuksia tulkita ja reflektoida sekä omaa että toisten katsomuksellista ja kulttuurista käyttäytymistä.

Alta löydät harjoituksia teemaan liittyen.

Meidän perinteet –kollaasityöskentely

Tämän työskentelyn voi toteuttaa eri ikäisten oppilaiden ja lasten kanssa varioiden työskentelyä oppilaiden ikä huomioiden. Pienempien koululaisten sekä päiväkotij- ja eskari-ikäisten kanssa lasten vanhemmat kannattaa osallistaa mukaan työskentelyyn.

Tämä työskentely voi olla myös pohjana koulun / luokan tai päiväkodin / lapsiryhmän monikulttuurisen juhlakalenterin rakentamiselle.

Työskentelyä voi myös käyttää syksyllä vanhempainillassa herättämään keskustelua moninaisuudesta sekä monikulttuurisesta juhlakalenterista.

Tämä työskentely voidaan toteuttaa yhden luokan / lapsiryhmän omana tai koko koulun / päiväkodin yhteisenä työskentelynä.

Tarvikkeet: suuria piirustuspapereita tai rullapaperia, joista kootaan suuri kaupunkikuva seinälle, tusseja, A4 kopioitavat kynttiläpohjat jaettavaksi oppilaille.

Valmistelut: Oppilaiden / lasten kanssa piirretään suurille papereille yhteistä kaupunkikuvaa, jossa taloissa on paljon isoja ikkunoita. Opettaja voi myös tehdä tämän osion itse. Kaupunkikuva

laitetaan oman luokan seinälle tai koulun käytävälle tai aulaan. Kaupunkikollaasin rakentamisessa vain luovuus on rajana.

Oppilaille annetaan tehtäväksi miettiä omalle perheelle tärkeä omaan uskontoon, katsomukseen tai kulttuuriin liittyvä perinne tai juhla, mikä esine tai ruoka perinteeseen tai juhlaan liittyy sekä miltä perinne tai juhla tuntuu. Pienempiä oppilaita voi ohjeistaa tekemään tämä yhdessä huoltajan kanssa kotona. Tehtävän voi tehdä joko tunnilla tai kotitehtävänä.

Oppilaille on monistettu valmiiksi kynttiläpohja (ks. kuva), johon perinne tai juhla sekä siihen liittyvät asiat kirjoitetaan.

Kynttilät leikataan irti ja kiinnitetään kaupunkikollaasiin talojen ikkunoihin. Kollaasia voidaan yhdessä vielä koristella.

Kun kollasi on valmis, oppilaiden kanssa tutkitaan kollaasia ja iloitaan yhdessä moninaisuudesta, joka tulee näkyväksi.

Valmiin kollaasin ympärille voi toteuttaa yhteisymmärrysviikon aamunavauksen tai päiväkodissa vaikkapa lauluhetken.

Varhaiskasvatuksessa / esiopetuksessa vanhemmat on luontevaa osallistaa mukaan työskentelyyn. Opettaja ohjeistaa vanhempia henkilökohtaisesti ja pyytää heitä yhdessä lapsensa kanssa valitsemaan perheen perinteistä tai juhlista yhden ja kirjaamaan asiat kynttiläpohjaan. Lasta voi myös pyytää piirtämään oman ajatuksensa perheen perinteestä tai juhlasta. Vanhemmat palauttavat kynttilän päiväkotiin / kiinnittävät sen yhdessä lapsensa kanssa ryhmän / päiväkodin kaupunkikollaasiin.

Mennään jo naapuriin –kirjan lukutuokio ja keskustelu

Luetaan lapsiryhmässä Riina Katavuoren ja Salla Savolaisen kirjaa Mennään jo naapuriin. Kirjassa kahdeksanvuotias helsinkiläistyttö Vellamo lähtee soittamaan ovikelloja pitkin pääkaupunkiseutua ja vierailee uusien ystäviensä luona. Päiväkodissa ja koulussa Vellamo on oppinut tervehtimään eri kielillä ja hän on myös oppinut, että joillakin lapsilla on eri kieli, eri uskonto, eri ruoka tai eri ihonväri kuin hänellä itsellään. Naapurissa kyläillessään Vellamo oppii perheiden erilaisista

perinteistä sekä siitä, miten Suomeen on tullut lapsiperheitä monista eri ilmansuunnista ympärimaailmaa.

Kirjan lukemisen ohessa tutkitaan lasten kanssa kirjan monipuolista kuvitusta ja samalla jutellaan lasten kanssa myös heidän perheidensä perinteistä ja perheiden erilaisista tavoista, ruuista yms.

Tarvikkeet: Mennään jo naapuriin kuvakirja (2017) Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Mennään jo naapuriin – Pehmolelun vierailut lapsiryhmän lasten kodeissa

Luetaan lasten kanssa kirjaa Mennään jo naapuriin (ks. työskentely 1)

Kerrotaan lapsille ja lasten vanhemmille, että päiväkodin siilikäsinukke tai muu pehmolelu, esimerkiksi nalle, lähtee vuorollaan jokaisen lapsen kotiin kylään. Huoltajia voidaan ohjeistaa vaikkapa pehmolelun mukana lähtevällä lyhyellä kirjeellä. Kirjeeseen voidaan laatia myös pieni kysely perheen tavoista, perinteistä, ruokakulttuurista tai kysellä lyhyitä tervehdyksiä tai kohteliaisuussanoja perheen kielellä, kuten mennään jo naapuriin kirjassa. Lapset voivat myös ryhmässä yhdessä suunnitella, mitä asioita he toistensa perheistä ja kodeista haluaisivat tietää ja näin suunnitella aikuisen avustuksella ”haastattelulomakkeen”, jonka lapsi ja vanhempi täyttävät yhdessä kun pehmolelu tulee vierailulle omaan kotiin.

Perhettä voidaan pyytää ottamaan valokuva tai kuvaamaan lyhyt videoklippit siten, että pehmolelu näkyy kuvattuna jossain kohdassa lapsen kotia (vrt. Mennään jo Naapuriin kirjan kuvat). Vanhemmat voivat lähettää ottamansa valokuvan tai videoklipin lapsiryhmän sähköpostiin tai se voidaan aamulla jakaa päiväkodin omalle äyläitteelle.

Aamupiirissä kuva voidaan heijastaa dataprojektorin avulla suureksi tai sitä voidaan tarkastella tabletilla tai se voidaan tulostaa paperiversiona. Se kenen luona pehmolelu on vierailut, kertoo

aikuisen avustuksella kuvan, videoklipin ja mahdollisen haastattelulomakkeen avulla omasta kodistaan ja siitä mitä pehmolelu omassa kotona koki.

Kotikuvat voidaan koota ryhmän seinälle näyttelyksi tai ryhmän seinälle voidaan askarrella suuri kerrostalo, jonka ikkunoiksi kuvat laitetaan. Siten talon ikkunoista näkyy lopulta jokaisen lapsen oma koti.

Nooan arkki

Harjoituksen rakenne:

- tarinatuokio (tutustuminen kristityille, juutalaisille ja muslimeille yhteiseen kertomukseen:)

Esivalmistelut:

- kirje lasten vanhemmille Yhteisymmärrysviikosta ja tulevasta työskentelystä, kutsu mukaan tarinatuokioon
- kuvakirjoja Nooan arkki-kertomuksista
- materiaaleja laivan ja eläinten askarteluun (esim. piirtäminen/ muovailu/ luonnonmateriaalit)

Lisätietoja: ”Pikkuväki” varhaiskasvattajien ammattilehti (4/2015)

Nooan arkki kertomus on yhteinen sekä juutalaisille, muslimeille ja kristityille, kertomus löytyy sekä Raamatusta (1 Moos 6:99:17) että Koraanista (11:2549). Kertomus kerrotaan lapsen suuhun sopivana kuvakirjojen, kuvien ja oman kerronnan kautta.

Kirjoja Nooan tarinasta: esim. Ensimmäinen sateenkaari – Nooan arkin tarina, Vilskettä Nooan laivassa, Lasten kuvaraamattu, Abrahamin lapset – kolmen uskonnon yhteiset juuret, Islamin 1-2luokan oppikirja SALAAM.

Tarvitaan askartelumateriaalia, josta askarrellaan laiva, eläimet ja sateenkaari. Eläimiä voi muovaillla, askarrella vessapaperirullista, kainkaista, savesta, taikataikinasta, kartongista, luonnonmateriaaleista. Tarinasta voi tehdä keppinukke tai nukketeatteriesityksen.

Musiikkina voi käyttää Lasten Virsi cd: Nooa, Kenelle ojennan käteni, Näin rauhaa rakennamme. Kuvamateriaalia löytyy Papunet kuvapankista netissä (Eri uskontjen symbolit, pyhät kirjat, kuvitusta Nooana arkista) tai kuvientekoa kuvaohjelmalla (Boardmaker/Symbol) tai itse piirtämällä.

Vedeksi tarvitaan suuria sinisiä kankaita, joita nostellaan ylös ja alas yhdessä lasten kanssa kertomuksen kohdassa, jossa vesi nousee ja laskee. Lapsiryhmä tutustuu kertomukseen ja lauluun Nooasta. Kertomus voidaan esitellä lapsille lukemalla, kertomalla, kuvien avulla, leikkimällä draamaleikkinä tai lelueläimillä. Sen jälkeen lapset askartelevat eläimiä eri menetelmillä. Eläimet voidaan sijoittaa yhteiseen isoon laivaan. Tuotokset kootaan näyttelyksi yhteiseen tilaan.

ETIIKKA

Toisten kunnioittamisen tunnistaminen, joka on löydettävissä lähes kaikista uskonnoista ja elämäntavakatsomuksista. Lapsille ja nuorille on ensiarvoisen tärkeää opettaa toimimaan yhteyttä rakentavasti eri tavalla ajattelevien ihmisen kanssa, argumentoimaan omia mielipiteitä ja rohkaista hyväksymään toinen erilaisista näkemyksistä huolimatta. Kulusta sääntöä soveltaen voidaan sanoa, että kaikesta ei tarvitse olla samaa mieltä, kaikkea ei tarvitse edes ymmärtää, mutta toista tulee aina kohdella niin kuin haluaisi itseään kohdeltavan.

Alta löydät harjoituksen teemaan liittyen.

Kultainen sääntö varhaiskasvatuksessa

Tarvikkeet / esivalmistelut:

- kulusta paperia
- kenkälaatikko tai samantyyppinen pahvilaatikko
- isohko peili (niin iso, että kaksi lasta voi nähdä toistensa kasvot siinä: esim. motonetistä saa saksilla leikattavia auton peilipapereita muutamalla eurolla)
- [Kultainen sääntö eri uskonnoissa](#)– Golden rule in world religions

Vuoraa pahvilaatikko kultaisella paperilla (tai somista aarrearkun tyyliin). Laita peili laatikon avattavaan sisäkanteen. Laita laatikon pohjalle iso kuva, jossa on lapsia eri kulttuuritaustoista (mieluiten kuva, jossa nämä kaikki lapset ovat yhdessä). Laita laatikkoon myös lappu / kortti , (vaikka kultaisella paperilla) jossa lukee kultainen sääntö. Laatikossa voi lisäksi olla kultaisesta paperista leikattu sydän, joka annetaan muistoksi jokaiselle lapselle.

Harjoituksen kulku:

- a) Opettaja ja lapset käyvät keskustelua siitä, mitä aarrearkun sisällä mahtaisi olla. (Laatikkoa voi vähän ravistella tai kolistella)
- b) Opettaja avaa kannen ja poimii (hämmästellään) esille kultaisen lapun, lukee ja kertoo kultaisesta säännöstä.
- c) Keskustellaan siitä, miten sääntö voitaisiin laittaa käytäntöön päiväkodin arjessa (leikeissä, ruokapöydässä, kokoontumisissa yms). Tätä voi tehdä myös roolileikin / draaman / kuvien tms. avulla.
- d) Harjoituksen jälkeen opettaja palauttaa mieleen, että tätä sääntöä muistetaan, kun ollaan yhdessä toisten kanssa ja, että tärkeintä tässä säännössä on ottaa huomioon sekä toinen ihminen että oma itsensä ja toimia sen mukaan. Laatikko laitetaan sitten kiertämään niin että kaksi lasta kerralla saa katsoa sitä yhdessä (jolloin myös näkevät toistensa kasvot peilissä). Lapset voivat saada laatikosta muistoksi kultaisen sydämen.
- e) Kultainen laatikko jää huoneeseen ja, kun ryhmään tulee riitaa tai/ja erimielisyyttä, opettaja voi ottaa esille kultaisen laatikon ja muistuttaa tästä ja pyytää riitelevät lapset katsomaan peiliin.
- f) Harjoitusta voi jatkaa muiden toimintojen kautta (piirtäminen, yksinkertaisen aarrearkun askartelu, laulu yms.)
Kuvat laatikkoon (Kuvat: www.flicker.com common creative –kuvapalvelusta. Myös omia kuvia voi käyttää)

Lähde: Suomen Lähetysseura.

https://www.suomenlahetyseura.fi/ls_fi/media/www/lahetyseura/missio_aineistopankki/materiaali_a_koulujen_uskonnonopetukseen/uskontodialogi?_EVIAMEDIA_PATH_DOWNLOAD